

Ana-Baba Hakkı

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
﴿ وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا إِمَّا يَبُلُغَنَّ عِنْدَكَ
الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا آفٌ وَلَا تُنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا
قَوْلًا كَرِيمًا ﴾
وَعَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَانَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ النَّبِيَّ ﷺ: أَيُّ
الْأَعْمَالِ أَفْضَلُ؟ قَالَ « الصَّلَاةُ لِقَوْلِهَا، وَبِرُّ الْوَالِدَيْنِ، ثُمَّ الْجِهَادُ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ »

Kıymetli Müslümanlar!

Rabbimiz, insanoğlunu sınamak için bir süreliğine dünya hayatını var etmiş ve anne babayı bu hayata gelişimize vesile olarak seçmiştir. Bir canın bedene bürünmesi için Âdem babamız ve Havva annemizden beri nice anne babanın yollarını kesiştirmiş, hayatlarını birleştirmiştir.

İnsanı yoktan yaratan Rabbimiz, kendisine şükredilmesini emrettiği gibi dünyaya gelmemize vesile olan anne ve babamıza da şükretmemizi emrederek şöyle buyurmuştur: **“Bana ve ana-babama şükret.”**¹

Yüce dinimiz, anne ve baba hakkını o derece önemsemektedir ki Kur’an’ın birçok ayetinde Rabbimize kulluk etmek emredildikten sonra ikinci sırada anne ve babamıza iyi davranmak emredilir. Nitekim hutbemizin başında okuduğumuz âyet-i celîlede yüce Rabbimiz mealen şöyle buyurmaktadır:

“Rabbin, sadece kendisine kulluk etmenizi, ana-babanıza da iyi davranmanızı kesin bir şekilde emretti. Onlardan biri veya her ikisi senin yanında yaşlanırsa, kendilerine ‘öf’ bile deme; onları azarlama; ikisine de güzel söz söyle.”²

Bir başka ayette ise Rabbimiz: **“De ki: Gelin Rabbinizin size neleri haram kıldığını okuyayım: Ona hiçbir şeyi ortak koşmayın, ana-babaya iyilik edin.”**³ diye buyurmuştur.

Allah Resulü (s.a.v.) bir gün ashabına *“Size büyük günahların en büyüğünü söyleyeyim mi?”* diye üç kez sordu. Bunun üzerine ashâb-ı kirâm, *“Evet, ey Allah’ın Resulü.”* diye cevap verdi. Ardından, *“Allah’a ortak koşmak ve anne babaya isyan etmek ve eziyet etmektir.”*⁴ diye buyurdu.

Değerli Cemaat!

Anne-babayı razı etmek o derece önemlidir ki Allah’ın razı olması bile buna bağlanmıştır. Allah Resulü de bu gerçeği şöyle dile getirmiştir: *“Rabbin hoşnutluğu anne*

*babanın hoşnutluğuna bağlıdır. Rabbin öfkesi ise anne babanın öfkesine bağlıdır.”*⁵

Mümin, Rabbinin yarattığı bütün mahlukata iyi davranan kimsedir. Bu iyi davranmayı en çok hak eden ise kişinin anne ve babasıdır. Nitekim bu gerçeklik İbn Mes’ûd (r.a.)’ın rivayet ettiği bir başka hadis-i şerifte şöyle ifade edilmektedir: Bir adam Hz. Peygamber’e *“Amellerin en üstünü hangisidir?”* diye sorunca Peygamber Efendimiz şöyle cevap verdi: *“Vaktinde kılınan namaz ve anne babaya iyilik etmektir. Sonra da Allah yolunda cihat etmek gelir.”*

İnsanın dünyadaki mutluluğu anne-babasına nasıl davrandığına bağlı olduğu gibi uhrevi kurtuluş veya hüsrânı da buna bağlıdır. Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: *“Anne baba, kişinin cennete girmesine vesile olacak ana kapılardan birisidir. Bu kapıdan girme fırsatını kaybetmek ya da değerlendirmek artık senin arzuna kalmış!”*⁶

Muhterem Müminler!

Anne-babaya iyilik yapmayı emreden, onlara kötülük yapmayı yasaklayan onlarca ayet ve hadisten yola çıkan âlimlerimiz, bir müminin anne ve babasına karşı yerine getirmekle yükümlü olduğu görevleri ayrıntılı bir şekilde açıklamışlardır. Bu vazifeler arasında en öne çıkanlar şunlardır:

Anne ve babaya karşı güler yüzlü ve tatlı dilli olmak, hiçbir şekilde incitmemek, dine aykırı olmayan isteklerini yerine getirmek, onları memnun etmek, yanlarında yüksek sesle konuşmamak, geçim sıkıntısı içinde iseler geçimlerini sağlamak, hastalık ve yaşlılık sebebiyle hizmete muhtaç hâle geldiklerinde seve seve kendilerine hizmet etmek, onlara “öf” bile dememek.

Anne ve babalarımız öldükten sonra da onlar için yapmamız gereken vazifeler bulunmaktadır. Bunlar arasında en önde gelenleri şunlardır: Onları rahmetle anmak, dua etmek, onlar adına hayır ve hasenatta bulunmak, meşru olan vasiyetlerini yerine getirmek, dostlarına iyilik etmek ve onlara kötü söz söylenmesine sebep olacak davranışlardan sakınmak. Rabbimiz hayatta olan anne ve babalarımıza sıhhat ve afiyetler ihsan eylesin ve bizleri, Rabbimizin emrettiği ve Allah Resulü’nün tavsiye ettiği şekilde onlara iyi davranan, hayırlı evlat olma payesine erişenlerden eylesin. Rabbimiz vefat etmiş anne ve babalarımıza rahmet eylesin.

¹ Lokmân suresi, 31:14

² İsrâ suresi, 17:23

³ En’âm suresi, 60:151

⁴ Buhârî, Edeb, 6

⁵ Tirmizî, Birr, 3

⁶ Tirmizî, Birr, 3